

JUHÁSZ LÁSZLÓ

A CSTV. 2017. ÉVI MÓDOSÍTÁSA

BEVEZETÉS

2017. július 1-én hatályba lépett a 2017. évi XLIX. törvény, amely jelentősen módosította a Cstv. rendelkezéseit. Bár a jogalkotó a módosítást nem nevezte novellisztikus módosításnak, a magam részéről a törvényt Novellának tekintem. Ennek indoka, hogy a Cstv. alapvető rendelkezéseit módosította a törvény, itt elsősorban a zálogjogi szabályok változására gondolok, de ide tartozik a 33/A.§, az 51.§ változtatása is. Gyakorlatilag egy megújult csődtörvénnyel fognak dolgozni a bírók, ügyvédek és a fizetéseképtelenségi szakemberek. A módosítások ismertetése után látható, hogy indokolt a módosítást VI. Cstv. Novellának, (továbbiakban Novellának) nevezni.

A jogalkotás a módosítás célját a következőkben jelölte meg:

- néhány joghézag, ellentmondás megszüntetése;
- a jogszabályok közötti koherencia (az időközben elfogadott jogszabálymódosításokkal az összhang megteremtése);
- a joggyakorlat tapasztalatai alapján a szabályozás javítása;
- a csődvagyon minél teljesebb teljes körű összegyűjtése;
- a csődvagyont csökkentő jogellenes ügyletek megelőzése, szankcionálása, és a fedezetelvonó ügyletek eredményes megtámadása;
- az adós kötelezése arra, hogy a piacról történő kivezetésével és a jogviszonyainak megszüntetésével összefüggő alapvető kiadásokat ő előlegezze;
- az eljárásokat lassító és költségesebbé tevő adminisztratív terhek csökkentés;
- hitelbiztosítékkal vagy végrehajtási joggal rendelkező hitelezőkre vonatkozó szabályok kiegészítése, különös tekintettel a Ptk. 2016. évi módosításával a jogi személyek, mint hitelfelvevőkkel szemben kikötött ún. fiduciárius hitelbiztosítékokra;
- a felszámolási eljárások átláthatóbbá, ellenőrzöttebbé tétele;
- a bírók felesleges munkaterhének csökkentése, de ezzel párhuzamosan egyes elbírálási határidők lerövidítése (főként a másodfokú eljárásokban);
- a hitelezők érdekeinek védelme az adós, az adós tulajdonosai és volt vezetői család intézkedéseivel szemben;
- a fizetéseképtelenségi szakértői szakma (felszámolóok vagy felügyelők) tevékenységének részletesebb szabályozása, állami felügyeletükkel hatósági ellenőrzésükkel összefüggő, törvényi szinten igénylő kisebb kiegészítések.

A felsorolás is jelzi, hogy egy komplex módosítást történt, s ennek áttekintése egy hosszabb tanulmányt igényel. Most a legfontosabb változtatások ismertetésére és értékelésére tudok csak

vállalkozni, s ezeknél az intézményeknél lehet értékelni, hogy a jogalkotói cél megvalósítása mennyiben lesz sikeres. Jogalkotási kényszer a zálogjogi szabályok kapcsán merült fel, ugyanis a Ptk. 2016. évi módosítása elsősorban a zálogjogi szabályok megváltoztatása tekintetében volt fajsúlyos.

Ebben az összefoglalóban a következő tematikát követjük:

- A legfontosabb módosítások áttekintése, értékelése
- A hitelbiztosítékokra vonatkozó szabályozás változása
- A hatálybalépéssel kapcsolatos kérdések

I.

A LEGFONTOSABB MÓDOSÍTÁSOK ÁTTEKINTÉSE, ÉRTÉKELÉSE

1 Csődvagyon fogalmának pontosítása

A Novella több rendelkezése foglalkozik a csődvagyonba nem tartozó vagyontárgyak kérdésével. Ebbe a sorba tartozik a Cstv. 4.§ (4a) bekezdése, amely rögzíti, hogy mi nem tartozik a *támogatás közvetítésével megbízott* gazdálkodó szervezet vagyonába. Eddig ilyen előírást nem tartalmazott a törvény, s az indoklás sem említi, hogy milyen okok miatt kellett ezt a kérdést szabályozni. A rendelkezés érthető, de valószínűleg csak elvétve kerül alkalmazásra. A (4a) bekezdés szerint elkülönülnek az adós vagyonától, így a csődvagyonnak sem képezik részét azok a pénzügyi eszközök, amelyeket az adós – mint *támogatásközvetítői feladatokat ellátó szervezet* – elszámolási kötelezettséggel kapott államháztartási vagy nemzetközi forrásból, annak érdekében, hogy ezeket az eszközöket a saját vagyonától elkülönítetten kezelje és meghatározott befektetésekre, támogatásokra fordítsa.

Új rendelkezés a Cstv. 31.§ (1) bekezdés *j*) pontja, amely most már kifejezetten kimondja, hogy a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet köteles a felszámolás kezdő időpontját követő 30 napon belül a felszámoló számára dokumentumokkal alátámasztott kimutatást adni a gazdálkodó szervezet rendelkezése alatt álló azokról a vagyontárgyakról és egyéb eszközökről, amelyek a 4. § értelmében *nem tartoznak a gazdálkodó szervezet vagyonába*, továbbá ezeket vagyontárgyakat a felszámoló számára rendelkezésre bocsátani. Ehhez kapcsolódik a 38.§ (8) bekezdése, miszerint a vezető tisztségviselő által a 31.§ (1) bekezdés *j*) pontja alapján átadott vagyont a felszámoló a vagyonról készített kimutatás felszámoló részére történt átadásától számított *30 napon belül adja ki a jogszabályban meghatározott jogosultnak*, a jogszabályban meghatározott módon. A nem vitásan indokolt új rendelkezés célja, hogy egyértelműen elkülönüljön a csődvagyon és a csődvagyonba nem tartozó vagyontárgy. Ugyanakkor már most látható, hogy a látszólag egyszerű rendelkezésből vitás helyzetek adódhatnak.

A felszámolóknak már az iratok átadása során figyelni kell arra, hogy a vezető átadja a kimutatást is, majd ezt ki is kell adnia a jogosultnak, ha egyáltalán megkapja az iratokat, illetve együttműködő az adós vezetője. A felszámolóknak azzal kell számolnia, hogy ezzel kapcsolatban lehetnek jogviták, mind az adós vezetőjével, mind a vagyontárgyak tulajdonosával. Amennyiben az adós vezetője nem adja ki ezt a kimutatást, a felszámoló a bírósághoz fordulhat a Cstv. 33.§ (1)

bekezdése alapján, ehhez azonban tudnia kell, hogy van-e ilyen vagyontárgy. Amennyiben a jogosult lép fel a vagyontárgyak kiadása iránt, s a felszámolónak azokat nem adták át, vagy vitás a vagyontárgy minősítése, a jogosult az eddigi szabályoknak megfelelően az általános hatáskörű bíróság előtt megindítható perben követelheti a vagyontárgy kiadását. A perben változatlanul neki kell bizonyítani, hogy az adott vagyontárgy nem tartozik a csődvagyonba.

2 A céltartalékra vonatkozó rendelkezések módosítása

2.1 A vezető tájékoztatási kötelezettsége

A Cstv. 31.§ (1) bekezdés új *h*) pontja a vezető kötelességévé teszi, hogy a felszámolás elrendeléséről a felszámolás elrendelését követő három munkanapon belül értesítse

- az adós értékpapírszámláját vezető szolgáltatót és az egyéb pénzügyi eszközeit kezelő szolgáltatót, valamint
- a zálogjoggal, végrehajtási joggal és óvadékkal rendelkező hitelezőket, és az értesítés teljesítését a felszámoló számára igazolni.

Ha ezt nem teszi meg, akkor a 33.§ (5) bekezdése értelmében a felszámoló köteles ezt teljesíteni.

2.2 A céltartalékra vonatkozó előírások változása

Sokkal fontosabb azonban a *céltartalékra* vonatkozó rendelkezések módosítása. A 31.§ (1) bekezdés *i*) pontja előírja, hogy a vezető a 26.§ (5) bekezdésében meghatározott céltartalékképzési kötelezettség teljesítéséről a felszámolót tájékoztatni köteles.

A jogalkotás is szembesült azzal, hogy a céltartalékra vonatkozó eddigi rendelkezések nem váltották be az elvárásokat. A vagyontalan adósok esetében a vagyonihiány miatt nem képeztek tartalékot, ha mégis erre sor került, de volt levont, be nem fizetett közteher, akkor a Kúria Gfv.VII.30.355/2015/4. számú döntése értelmében a Cstv. 26.§ (5) bekezdése szerinti céltartalék csak az adós felszámolási vagyonába tartozó pénzeszköz terhére képezhető, s a levont, de meg nem fizetett közteher igény elsőbbséget élvez a Cstv. 57.§ (1) bekezdésébe tartozó hitelezői igényekkel, illetve a Cstv. 49/D.§-a szerint rangsorolt zálogjoggal, vagy végrehajtási joggal biztosított követelésekkel és az adós felszámolási vagyonával szemben érvényesíthető felszámolási költségigényekkel szemben. Ezt a kérdést a módosítás nem érintette, tehát a Kúria döntése továbbra is irányadó. A vagyonihiány problémáját a módosítás úgy kívánta orvosolni, hogy előírta, a tartalékolási kötelezettség teljesítéséért az adós legalább többségi befolyást biztosító részesedéssel rendelkező tagja - egyéni cég esetén a tag, külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe esetén a külföldi székhelyű vállalkozás – készfizető kezesként köteles helytállni.

A módosítás a céltartalék összegére vonatkozó korábbi előírást úgy módosította, hogy a vezetőt a becsült költségekkel arányos, de legalább 150 000 forint tartalékolására kötelezte. Az, hogy milyen költségeket kell a vezetőnek megbecsülni, a 26.§ (5) bekezdése tartalmazza. A jogalkotó ugyanis most sem vállalta fel, hogy a felszámolóra bízta a céltartalék felhasználását, megszüntetve ezáltal a felszámolási eljárás kezdeti szakaszában az eljárás felszámoló általi finanszírozását, hanem megcímkezte a céltartalék felhasználási lehetőségét. Eszerint céltartalékot kell képezni

- a*) a 27.§ (1a) bekezdés szerinti költségekre, valamint

- b) az iratanyagának rendezésével, kezelésével, tárolásával és elhelyezésével, számláinak vezetésével összefüggő díjakkal, valamint a vagyontárgyai őrzésével, állagmegóvásával kapcsolatos legszükségesebb kiadások fedezetére.

A Cstv. 27.§ (1a) bekezdés új rendelkezése a nem egységes, de általában irányadó bírói gyakorlatot követve írja elő, hogy a bíróság a felszámolás elrendeléséről szóló határozatban a határozat meghozataláig felmerült eljárási illeték, közzétételi költségtérítés, valamint a hitelező képviselőjének munkadíja és készkiadása megtérítésére kötelezi az adóst. Ezen túl előírja a törvény, hogy a felszámoló ezt a követelést külön bejelentés nélkül nyilvántartásba veszi és felszámolási költségként elszámolva fizeti ki. Ez lesz a legelső helyen a felszámolási költségek között. Ezt az összeget a bíróság döntése tartalmazza, s a felszámolónak ezt, *s csak ezt kell a költségek között szerepeltetnie*. Ha bíróság döntése nem tartalmaz ügyvédi munkadíjra vonatkozó rendelkezést, akkor természetesen erről nem kell rendelkezni. Ezek a költségek a minimumként előírt 150.000.- Ft tartalékot nagy valószínűséggel kimerítik. (Cégformától függően jogi személyiséggel rendelkező cég esetében 80.000.- Ft az illeték, más cég esetében 30.000.- Ft, 25.000.- Ft a közzétételi költségtérítés, az ügyvédi munkadíj összege változó.)

Ez a költség tehát ismert az adós vezetője által is, viszont 26.§ (5) bekezdés b) pontját az adós vezetője nehezen tudja megbecsülni, főleg, ha őrzéssel kapcsolatos kiadások is lehetnek. A jogalkotás ezért nehéz helyzetbe hozta az adós vezetőjét, amikor nem egy fix összeget határozott meg, s várható, hogy a vezetők a minimális 150.000.- Ft céltartalékot fogják képezni.

Amikor egy ügyben kijelölik a felszámolót, s felveszi a kapcsolatot az adós vezetőjével, célszerű tájékoztatni a vezetőt arról, hogy a céltartalék milyen kiadások fedezetét szolgálja, s ennek összegét meg kell becsülni. Együttműködő adós esetén nem lesz gond, a lényeg, hogy nem a minimum összegben kell gondolkodni, hanem a törvény által megfogalmazott „várható költségek” összegét kell megbecsülni. Amennyiben eredménytelen a felhívás, minél gyorsabban intézkedni kell a peren kívüli, vagy peres eljárás megindítása iránt. Itt már most prognosztizálható összegszerűségi vita. A becslést megnehezíti, hogy az őrzési, irattározási feladatok elvégzésére az új rendelkezések szerint a felszámolónak több ajánlatot kell kérni, ennek eredményét az eljárás indulásakor a felszámoló nem ismerheti. Nagy valószínűséggel ezért inkább a minimum összeget fogják a felszámolók érvényesíteni.

További gondot jelenthet, hogy az irattározás, őrzési költség tekintetében mind a 26.§ (5) bekezdése, mind a 49/D.§ lehetővé teszi a levonást, s a törvény nem rendezi a költségek forrásánál azt, hogy melyik az elsődleges. Ez főleg jelentősebb ügyeknél merülhet fel, az átlagos ügyek esetében ugyanis gyakorlatilag a felszámolás kezdeményezésének költsége kimeríti a céltartalék összegét.

3 A felszámoló felmentésével kapcsolatos új szabályok

A bírói gyakorlatban vita volt a bíróságok között abban a kérdésben, hogy a felmentett felszámolót a másodfokú bíróság visszahelyezheti-e pozíciójába, ha megállapítja, hogy a felmentése indokolatlan volt. A korábbi jogszabályi előírások alapján a Kúria több döntésében úgy foglalt állást, hogy erre nincs lehetőség. Az EBH 2016.G.3. számú döntésben olyan iránymutatást alkalmazott, miszerint a jogszabálysértést megállapító végzés ellen benyújtott fellebbezésében a

felszámoló kérheti annak a megállapítását, hogy a tevékenysége nem volt jogszabálysértő. A korábban eljáró felmentett felszámolónak a tisztségébe való „visszahelyezésére”, a felmentés „mellőzésére” nincs jogi lehetőség akkor sem, ha a jogorvoslati bíróság a korábbi felszámolót felmentő végzést megváltoztatja és megállapítja, hogy a felszámoló felmentésének az indoka nem állt fenn.

Az ítélőtáblák ezzel ellentétes döntéseket hoztak, visszahelyezték a felmentett felszámolót tisztségébe, amit azért tehettek meg, mert az új felszámoló még meg sem kezdte a tevékenységét. Ezen jogvita miatt kellett módosítani a törvényt. Az új rendelkezések szerint a másodfokú bíróság döntéséig a felmentett felszámoló még a tisztségében marad, de csak a legszükségesebb, halaszthatatlan teendőket láthatja el, azaz pl. nem rendelkezhet az adós vagyónával. A felszámolót felmentő jogerős végzés ellen a felmentett felszámoló fellebbezhet, a másodfokú bíróságnak a fellebbezést soron kívül, de legfeljebb 8 napon belül kell elbírálnia. A másodfokú határozat ellen nincs helye felülvizsgálatnak a módosítás értelmében, így ezek a döntések ítélőtáblai szinten véglegesen születnek meg.

A felszámolók már régóta sérelmezték, hogy a törvény nem rendezi a felmentett felszámoló irat- és vagyónátadási kötelezettségét, ezt a törvény megkísérelte rendezni. Azért írom a „megkísérelte” kifejezést, mert látható, hogy az új rendelkezések vitákra adnak lehetőséget.

A 27/A.§ (11) bekezdése előírja, hogy a felmentett felszámoló

- a) *haladéktalanul átadja* az új kirendelt felszámolónak
  - aa)* az adós iratanyagát és vagyonát,
  - ab)* az adós jogügyleteiről és a folyamatban lévő eljárásokról készített tételes kimutatást,
- b) 15 napon belül *átadó mérleget készít* és nyilatkozik arról, hogy az átadó mérleg az adós vagyoni helyzetéről valós és megbízható képet ad, valamint az átadó mérleget megküldi a hitelezőknek és jóváhagyásra megküldi a bíróságnak.

Az átadó mérleget sem a számviteli törvény, sem a 225/2000.(XII.19.) Korm. rendelet nem szabályozza, tartalmát illetően már ez vitára adhat alkalmat. Az indokolás csak annyit említ, hogy a módosítás a felmentett felszámoló részére a feladatátadás érdekében mérlegkészítési kötelezettséget ír elő, és szabályozza, hogy azt milyen határidőn belül kell elkészíteni és kinek kell megküldeni. Miután a felmentett felszámolónak haladéktalanul át kell adni az iratokat az új felszámolónak, a mérleget viszont 15 napon belül kell elkészítenie, az új felszámolóval együtt kell működnie. Itt számítani kell konfliktusokra még a két felszámoló között is a mérleg tartalmát illetően. Célszerűbb lett volna ezért tevékenységzáró mérleg készítésére kötelezni a felmentett felszámolót.

Novella ugyan csak annyit ír, hogy az átadó mérleget a hitelezőknek meg kell küldeni, de nem szabályozza azt, hogy a hitelezőket milyen jog illeti meg. Véleményem szerint még analógia útján sem alkalmazhatók a közbenső mérleg szabályai, a hitelezők észrevételezési joga itt nem működik, a hitelezőket ezért egyéb előírás hiányában *kifogásolási jog* illeti meg. Az esetleg beérkezett kifogást már az új felszámolónak kell kezelnie. Bár a törvény nem szabályozza, az átadó mérleg bírósághoz történő beterjesztésekor az új felszámoló észrevételeket fűzhet a mérleghez, ezt célszerű is megtennie, pont az esetleges kártérítési igények miatt.

A bíróság sincs könnyű helyzetben, amikor a jóváhagyásról dönt. A felszámoló felmentésére sokszor azért kerül sor, mert nem tud elszámolni a vagyonnal, vagy olyan költségeket számolt el a vagyon terhére, amelyeket a díjából kellett volna fizetni, s az erre vonatkozó bírói határozatnak nem tud eleget tenni. Az ilyen és hasonló helyzet kezelése miként történhet, az majd a bírói gyakorlat alakulása után mondható meg.

Mindenesetre a jóváhagyást vagy annak megtagadását tartalmazó végzést – nem tekinthető „pervezető” végzésnek – nem csak az érintett felszámolóknak kell megküldeni, hanem a hitelezőknek is, s ezen a téren is várhatóak jogviták, elhúzódó eljárások.

A Novella előkészítése során a felszámolók javasolták annak kimondását is, hogy a felmentett felszámolónak a saját magatartásáért a *felmentését követően is fennáll az 54.§.-ban foglalt felelőssége*. Ezt a javaslatot azért tették a felszámolók a gyakorlati tapasztalatok alapján, hogy ne az eljárást befejező felszámolóval szemben próbáljanak meg kártérítési igényt érvényesíteni olyan hiányosságok miatt, amelyet a felmentett felszámoló követett el. Ezt a javaslatot nem fogadta el a jogalkotás.

4 A felszámolói tevékenység végzésének segítése

4.1 A felszámolás tényének feljegyzése az ingatlan-nyilvántartásban

A jogalkotás a bíróságra terhelte a földhivatalok megkeresését a felszámolás tényének az ingatlan-nyilvántartásba való feljegyzése, továbbá az adós nevére vonatkozó adatváltozás, azaz a „f.a.” toldat átvezetését. A Novella értelmében a Kormány kijelöl egy ingatlanügyi hatóságot ennek központi intézésére, ezt még nem ismerjük. A megkeresés alapjául szolgáló tulajdoni lapokat a felszámolónak kell beszerezni. Már most látható, hogy hiányos iratok vagy az iratátadás hiányában ez nehézségekbe fog ütközni, s a megkeresések is késve fognak kimenni.

A felszámolás tényének az ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzése esetén az eljárásért fizetendő díjat *utólagosan fizeti meg* a felszámolási eljárás alatt álló jogi személy. A díjfizetési kötelezettség akkor válik esedékessé, ha a felszámolási eljárás során az ingatlant érintő tulajdonosváltozás bejegyzése érdekében nyújtanak be okiratot vagy megkeresést, ilyen okirat vagy megkeresés hiányában pedig a felszámolási eljárást befejező bírói végzés jogerőre emelkedésének napján. (1996. évi LXXXV. Tv. 32/E.§ (12) bekezdése) Az ügyek túlnyomó részében erre a kiadásra már nem lesz fedezet.

4.2 Az adós vagyona vonatkozó adatok beszerzése

A felszámolási eljárások egyik központi kérdése, hogy miként tudja a kijelölt felszámoló felderíteni az adós vagyonát. Ezt a tevékenységet kívánja a jogalkotó segíteni, amikor kimondja, hogy a felszámoló köteles az adós vagyona vonatkozó adatok beszerzése érdekében a közhiteles nyilvántartásokat, a pénzügyi intézményeket, az értékpapírszámlát vezető és az egyéb pénzügyi eszközöket kezelő szolgáltatókat elektronikus úton megkeresni. A megkeresett szervezetek a megkeresésnek 15 napon belül, elektronikusan és *illeték-, illetve díjmentesen kötelesek eleget tenni*. A pénzügyi szolgáltatási tevékenységet folytató szervezetek listáját és hivatalos elérhetőségeit,

valamint az adatok változását a felügyeleti szerv elektronikus úton megküldi a *törvényszékeknek és az ítélőtábláknak*, akik ezeket az adatokat a felszámolók számára elérhetővé teszik.

A számítógépes ingatlan-nyilvántartási rendszerből (TAKARNET) díjmentes azoknak az ingatlanoknak a helyrajzi számára vonatkozó adatszolgáltatás, ahol az adós jog vagy tény jogosultjaként vagy kötelezettjeként van bejegyezve.

A módosítás ténylegesen jelentős segítség, de nem oldja meg azt a helyzetet, hogy ha nincs adat az ingatlanra az átadott iratokban, akkor miként lehet felkutatni az adós ingatlanait. Ma még nem ismert, hogy a bíróságok miként bocsátják a felszámolók rendelkezésre a pénzügyi szolgáltatókra vonatkozó adatokat.

5 A vezetői felelősség módosított szabályai (33/A.§)

A vezetői felelősség szabályainak egyes megoldásaival kapcsolatban nagy vita volt a gyakorlatban. Ezért a Kúria joggyakorlat-elemző csoportot állított fel, amely vizsgálta a kialakult gyakorlatot. A 2016.El.II.JGY.G.2. szám alatt közzétett nagyon részletes jelentés kiváló alapul szolgált a törvény módosításához.

Ennek során:

- pontosításra került, milyen tevékenység vagy mulasztás alapozza meg az adós volt vezetőjének polgári jogi felelősségét,
- a Ptk-val és a környezetvédelmi törvénnyel a koherenciát megteremtette,
- a felelősség alóli mentesülési okokat pontosította törvény,
- pontosította a vagyoni biztosítékra kötelezés szabályait.

A módosítás nem hozott koncepcionális változást, nem szüntette meg a kétlépcsős perlést, melyet sokan bíráltak. A változtatások a várható értelmezési gondok ellenére tisztább helyzetet teremtettek. A gyakorlat szempontjából az egyik legfontosabb változás, hogy 2017. július 1-től a közbenső mérleg utáni perindítás lehetősége megszűnt. Ez azonban azt is jelenti, hogy minden egyes ügyben vizsgálni kell, hogy lehet-e ilyen pert indítani. Mint tudjuk a 2009. szeptember 1. és 2012. március 1. között közzétett ügyekben lehetett ilyen pert indítani, majd 2014. március 15.-ig nem, a 2014. március 15. után indított ügyekben ismét indítható volt ez a fajta per. Most viszont a hatályba léptetés szabályai miatt 2017. július 1. után a folyamatban lévő ügyekben sem indítható ez a típusú marasztalási per.

5.1 A megállapítási per

A megállapítási pert a felszámoló változatlanul az adós nevében indítja meg, leegyszerűsödött a 33/A.§ (1) bekezdése és könnyebben értelmezhetővé válik a környezeti károk figyelembe vétele. Figyelnünk kell a kölcsönös tájékoztatásra, mert ennek hiányában előfordul, hogy a bíróság idézés kibocsátása nélkül elutasítja a keresetlevelet. [(7) bekezdés]

A módosított szöveg a következő, kiemelve a megújított részt:

33/A.§ (1) A hitelező vagy - az adós nevében - a felszámoló a felszámolási eljárás alatt keresettel kérheti a 6. § szerint illetékes bíróságtól annak megállapítását, hogy azok, akik a gazdálkodó szervezet vezetői voltak a felszámolás kezdő időpontját megelőző három évben, a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően a vezetői feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látták el, és ezzel okozati

összefüggésben a gazdálkodó szervezet vagyona csökkent, vagy a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése más okból meghiúsulhat. E bekezdés alkalmazásában a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó tevékenységnek minősül az is, ha a vezető elmulasztotta a környezetkárosodás megelőzésére, a környezetkárosítás abbahagyására, illetve a kármentesítésre vonatkozó, jogszabályban meghatározott kötelezettségeket, és ennek következtében a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése meghiúsulhat. Ha többen közösen okoztak kárt, felelősségük egyetemleges.

Sajnos nem mondja ki a törvény, hogy ha a hitelező indítja a pert, valamennyi hitelező kielégítetlen követelését figyelembe kell venni. Az indokolás ugyan kifejti, hogy „a megállapítási keresetben azt kell tisztázni, hogy az adós volt vezetője a jogi személy fizetési képtelenségét fenyegető helyzetének bekövetkezését követően *figyelembe vette-e a hitelezők összességének érdekeit*, azaz azt, hogy az adós elleni hitelezői követelések fedezete ne csökkenjen. Ha nem vette figyelembe, ennek a ténynek akkor van jelentősége, ha ennek eredményeképpen az adós jogi személy vagyona csökkent, vagy ha más olyan körülményt idézett elő, hogy a hitelezők teljes mértékben történő kifizetése meghiúsulhat.” Az eddigi gyakorlat az volt, hogy a hitelezők csak a saját kielégítetlen követelésükre alapozták a kereseti kérelmet.

„A vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása iránti kereset a vezető tisztségviselő (ármény vezető tisztségviselő) összecszerően meghatározott mértékű felelősségének megállapítására irányul. A megállapítási perben tehát nemcsak a kárfelelősség jogalapjának megállapítása történik, hanem a vezető tisztségviselő felelősségének maximális összege is meghatározásra kerül” – rögzíti a Kúria joggyakorlat elemző csoportjának fenti összefoglalója. Radikális változás akkor történt volna, ha a törvény kifejezetten szabályozza, hogy a vagyonsökkenés mértékét, illetve a kielégítetlen követelést nem kell összecszerően megjelölni, ez viszont a marasztalási pereknél okozna problémákat. Ezt a kérdést a felszámoló általi perindítás megoldja, viszont ritkán indítanak a felszámolók ilyen pert. Erről az idézett Összefoglaló az alábbiakat írja:

„A felszámolók – bár talán a legpontosabb adatokkal ők rendelkeznek arról, hogy a vezető tisztségviselő Cstv. szerinti felelősségének feltételei fennállnak-e – viszonylag alacsony arányban éltek a perindítás lehetőségével. Ennek több oka is lehet. Egyrészt az, hogy a felszámolók nem érdekeltek a per megindításában, mert az csak abban az esetben növeli a felszámolási vagyont, ha a megállapításra irányuló perben marasztalásra is sor kerülhet.”

Marad a hitelezői perindítás, s amennyiben hitelező indítja a pert célszerű az összecszerűség kérdését tisztázni, a marasztalási perben ugyanis csak azt a pénzt lehet elosztani, amit a megállapító ítélet tartalmaz. Ezért szerencsésebb, ha a felszámoló indítja meg a pert, mert akkor nem sikkad el az, hogy a perindítás az összes hitelező érdekében történt.

A 33/A.§ (6) és (8) bekezdésben mondja ki a törvény, hogy annak érdekében, hogy minden érdekelt hitelező bekapcsolódhasson a folyamatban lévő megállapítási perekbe, a bíróság a keresetindításról értesíti a felszámolót, a felszámolónak pedig értesítenie kell a hitelezőket.

Sajnos nem mondja ki a törvény, hogy csak egy megállapítási per indítható. A (7) bekezdés értelmében ugyanazon vezetői magatartás elbírálására nem célszerű külön-külön pereket indítani, ezért *ha már jogerős ítéletet hoztak* a megállapítási perben, vagy az elsőfokú eljárásban már berekesztették a tárgyalást, ugyanazon ténybeli alapon, ugyanazon vezető ellen már nem indítható megállapítási kereset, *addig viszont több per indítható.*

5.2 A mentesülés új szabályai

Jelentősen átrendezte a törvény a mentesülésre vonatkozó előírásokat, melyek a (4) és (5) bekezdésben találhatók.

33/A.§ (4) Mentesül a felelősség alól a vezető, ha bizonyítja, hogy a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően nem vállalt az adós pénzügyi helyzetéhez képest indokolatlan üzleti kockázatot, illetve az adott helyzetben az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható valamennyi intézkedést megtette a hitelezői veszteségek elkerülése, csökkentése, továbbá az adós gazdálkodó szervezet legfőbb szerve (döntéshozó szerve) intézkedéseinek kezdeményezése érdekében.

(5) Amennyiben a vezető a felszámolás kezdő időpontját megelőzően neki felróhatóan nem vagy nem megfelelően tett eleget a gazdálkodó szervezet éves beszámolója [összevont (konszolidált) éves beszámolója] külön jogszabályban meghatározott letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének, vagy nem teljesíti a 31. § (1) bekezdés a)-d) pontja szerinti beszámolóképzési, irat- és vagyónátadási, továbbá tájékoztatási kötelezettségét, *neki kell bizonyítania*, hogy a vezetői tisztségének időtartama alatt nem következett be fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet, vagy ha ilyen körülmény fennállt, a vezetési feladatai ellátása során a hitelezők érdekeit is figyelembe vette.

Az indokolás szerint a Novella pontosítja a megállapítási perben felhozható kimentési okokat. Új szabály, hogy a vezető kimentheti magát annak bizonyításával, hogy a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően nem vállalt az adós pénzügyi helyzetéhez képest indokolatlan *üzleti kockázatot*. Mentésül továbbá abban az esetben is, ha azt bizonyítja, hogy az adott helyzetben az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható valamennyi intézkedést megtette a hitelezői veszteségek elkerülése, csökkentése, továbbá az adós gazdálkodó szerve intézkedéseinek kezdeményezése érdekében.

A módosított (5) bekezdés értelmében, ha az adós volt vezetője oly módon nehezítette meg a vele üzleti kapcsolatba kerülők számára az adós való pénzügyi helyzetének megismerését, hogy nem vagy nem megfelelően tett eleget a számviteli kötelezettségeinek, vagy a felszámolás elrendelését követően nem teljesítette a teljes körű vagyoneleltár készítési, illetve vagyon- és iratátadási kötelezettségét a felszámoló részére, ennek jogkövetkezménye az, hogy a felelősség megállapításának *nem tényállási eleme a vagyonsökkenés, illetve a vezető mulasztása és a vagyonsökkenés közötti okozati összefüggés*. Ezt azt jelenti, hogy a hitelezőnek (vagy a felszámolóknak) elegendő a vezetőt terhelő mulasztást bizonyítania. Ez alól ugyan a vezető kimentheti magát, de *a bizonyítási teher is megfordul*. Ennek megfelelően a vezetőnek az őt terhelő felelősség alóli kimentéshez azt kell bizonyítania, hogy vezetői tisztségének időtartama alatt nem következett be fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet, vagy ha ilyen körülmény fennállt, a vezetési feladatai ellátása során a hitelezők érdekeit is figyelembe vette. A mentesülésre vonatkozó szabályokat a 2017. július 1. után érkezett ügyekben már alkalmazni kell.

5.3 A biztosítékra vonatkozó szabályok változása

A joggyakorlatban nagyon sok bizonytalanság volt tapasztalható a biztosítékok alkalmazása kérdésében, pedig nagyon fontos jogintézményről van szó. Már a joggyakorlat-elemző csoport is megállapította, hogy a feldolgozott ügyek döntő többségében, ahol vagyoni biztosíték nyújtásra kötelezésre került sor, a kérelem és ennek megfelelően a bírósági határozat forint összeg bírósági letétben történő elhelyezésére irányult, illetve arról rendelkezett. Erre figyelemmel a (9) bekezdés már azt tartalmazza, hogy a biztosítéknyújtás elrendelése esetén annak formája kizárólag *bírósági letétbe helyezett pénzüsszeg lehet*, tekintettel arra, hogy más esetekben a vagyoni biztosíték végrehajtása, illetve későbbi felosztása nehézségekbe ütközött. A biztosítéknyújtás tárgyában

hozott végzést külön is meg lehet fellebbezni. A kereseti kérelmet ennek megfelelően kell előterjeszteni.

5.4 A Ptk. és a Cstv. kapcsolata:

Mind az elméleti, mind a gyakorlati szakemberek között nagy vitát kavart az a kérdés, hogy az új Ptk. által szabályozott vezetői felelősségi alakzatok miként viszonyulnak a Cstv. rendelkezéseihez. A joggyakorlat-elemző csoport tagjai sem foglaltak állást abban a kérdésben, hogy a Ptk. meghatározott jogalanyi körre vonatkozó felelősségi szabályai önálló perlési, marasztalási jogcímet jelentenek-e. Ugyanakkor egyhangúan úgy foglaltak állást, ha a Cstv. szabályaira hivatkozással folyik a per, a Cstv. kimentésre vonatkozó szabályai érvényesülnek, alkalmazandóak. Ezek szigorúbb és konkrétabb feltételeket szabnak, mint a Ptk. fent hivatkozott rendelkezései. A Novella a Cstv. és a külön törvényekben a vezető tisztségviselők ugyanazon magatartásával összefüggő deliktuális felelősségi szabályok között megteremtette az összhangot a módosítás azokra az esetekre, ha a vezető irányítása alatt álló jogi személy felszámolási eljárással szűnik meg jogutód nélkül. Kimondja ugyanis, hogy a Ptk. 3:86.§ (2) bekezdésében, 3:118.§-ában, 3:347.§ (3) bekezdésében, valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben a vezető tisztségviselők polgári jogi felelősségének megállapítására és velük szemben a szerződésen kívüli kártérítési igény érvényesítésére az e §-ban foglaltak alapján kerülhet sor, ha a jogi személy jogutód nélküli megszüntetésére felszámolási eljárásban kerül sor. [14] bekezdése]

Nincs két külön felelősségi jogcím, (polgári jogi és csődjogi) hanem a Ptk-ban kimondott felelősségi alakzatra történik hivatkozás és az annak alapján a Cstv. 33/A.§ szerinti pereket kell kezdeményezni, ha az adóst felszámolják, és vannak ki nem fizetett hitelezők. A keresetlevélben ennek megfelelően nem csak a Cstv., hanem a Ptk. szabályait is fel kell hívni.

5.5 A marasztalási per

A módosítás értelmében [(11) és (12.) bekezdései] a felszámolási eljárás lezárása előtt nem lehet marasztalási keresetet indítani, ezt a pert csak a felszámolás jogerős lezárását követően, csak azok a hitelezői indíthatják, akiknek nem térült meg a felszámolási eljárásban a követelésük.

A felszámolás jogerős lezárását követően indítható marasztalási keresetek tárgyát összhangba kellett hozni a megállapítási keresetekkel. Nyilvánvaló ugyanis – és ezt követte a bírósági gyakorlat is – hogy az adós vezetőjét csak az általa okozott vagyoni hátrány mértékéig lehet kötelezni arra, hogy álljon helyt a felszámolási eljárásban meg nem térült követelések megfizetéséért. *A keresetindításra nyitva álló jogvesztő határidőt 60 nappól ismét 90 napra növeli meg* a módosítás, a hitelezői igényérvényesítések megkönnyítése érdekében. A hitelezők arányos kielégítéséről dönt a bíróság a marasztalási perben, *tehát nincs kielégítési rangsor vagy sorrend*. A vagyoni biztosítékot a hitelezők kielégítésre rendeli fordítani a bíróság, az esetleges maradványt pedig visszautalni rendeli annak, aki azt befizette.

6 Beszámítás, tartozáselvállalás, teljesítés átvállalás

Az új Ptk. által teremtett jogintézmények (tartozáselvállalás, teljesítés átvállalás, stb.) sok gondot okoztak a felszámolási eljárásokban, a hitelezők ugyanis azonnal keresték a kiskapukat, amelyek alkalmazásával a kielégítési sorrend szabályait ki lehet játszani.

Ezért fontos volt, hogy a Novella rendelkezik ezekről a jogintézményekről. A Novella kibővítette az eredeti korlátozást a felszámolási kérelem beérkezését megelőző két évben átvállalt, elvállalt tartozásokra és teljesítésekre. Így a kiskapu jelentősen szűkült, az indokolás szerint a kiegészítés az esetleges visszaélések megelőzését szolgálja

7 A hitelezői igények vizsgálata

A Novella kiegészítette a 46.§ (6) bekezdését azzal, hogy a felszámoló a hitelezői igényeket írásban köteles visszaigazolni. A felszámolók eddig is írásban igazolták vissza a bejelentéseket, ez most megjelent a törvényszövegben, ahhoz kapcsolódva, hogy a felszámolónak írásban kell kommunikálni a hitelezőkkel és a hitelezői igények bejelentése is csak írásban történhet. Említésre sem méltó lenne ez a módosítás, ha a gyakorlat nem sürgetné a vitatott hitelezői igények hivatalból történő vizsgálatának megszüntetését. A hatályos Pp., de a 2018. januárban hatályba lépő 2016. évi CXXX. tv. is a hivatalból eljárást csak kivételes esetekre tartja fenn. Sokkal következetesebb lenne a törvény, ha a hitelezőt kötelezné a felszámoló által vitatott követelése érvényesítésére. Úgy tűnik, ennek az „álhitelezőbarát” megoldásnak az eltűnésére még várni kell.

8 Az értékesítés formái

A Novella egyrészt pontosítja a bármilyen formában történő értékesítés során elért árbevételből levonható költségek körét, másrészt bevezeti a minimálár fogalmát, azzal, hogy erre nézve Korm. rendelet fog születni. Az megnyugtató, hogy a törvény most már pontosan tartalmazza milyen címen lehet levonni a bevételből, nem várt fordulatot hozott viszont a minimálár fogalmának a bevezetése és az ehhez kapcsolódó előírások. Eddig is zavart okozott a becsérték és az irányár nem definiált fogalmának egymáshoz való viszonya, az irányár helyett belépő minimálár – a várhatóan augusztusban hatályba lépő – Korm. rendelet tartalmától függően okozhat még meglepetést.

9 A kifogás

A kifogásra vonatkozó rendelkezés módosítása az ebben a kérdésben vizsgálódó joggyakorlat elemző csoport megállapításai miatt volt indokolt. A jogértelmezési problémát az okozta, hogy az adós felszámolásának lefolytatása során felmerülő feladatoknál a Cstv. általában csak felszámolóként nevezi meg az eljáró személyt, nem teszi hozzá, hogy a felszámoló az adós törvényes képviselőjében vagy saját személyében, az adott feladattal megbízott személyként jár el. A joggyakorlat-elemző csoport munkájában két markánsan eltérő koncepció alakult ki. Az ítélőtáblák álláspontja szerint a Cstv. módosítására e körben nincs szükség, ugyanis egyértelmű, hogy a felszámoló a kifogás kapcsán indul eljárásokban nem az adós képviselőjeként jár el. Amennyiben mégis szükséges a törvény módosítása, úgy erre vonatkozóan az alábbi javaslatot tették: „A Cstv. 51.§ (1) bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép: Cstv. 51.§ (1) A

felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen a tudomásszerzéstől számított 8 napon belül a sérelmet szenvedett fél, valamint a hitelezői választmány, a hitelezői képviselő a felszámolást elrendelő bíróságnál *a felszámolóval szemben* (vagy felszámoló ellen) kifogással élhet.”

A Kúria álláspontja szerint – amely több döntésben is megjelent – felszámoló képviseleti joga – tartalma szerint – az adós, mint gazdálkodó szervezet elkülönült vagyonának széleskörű – a munkáltatói jogok gyakorlását is magában foglaló [Cstv. 47. § (5) bekezdése] – kezelésére és a vele való rendelkezésre terjed ki. Az adós vagyonával kizárólagosan rendelkezni jogosult felszámoló a kifogásolt intézkedést az adós vagyonkezelése körében hozza, nem önállóan a saját nevében. Ez a jogi helyzet pedig nem indokolja, hogy kötelezettként maga álljon szemben a kifogás előterjesztőjével. Ilyenkor – miután az adós vagyonkezelése körében hozta meg a kifogással támadott döntést –, az *eljárásnak az adós a kötelezettje*. Ettől függetlenül a Cstv. 6.§ (4) bekezdése alapján – bizonyos esetekben (felszámolói díj, felmentés, bírság) – a felszámolót is megilleti a fél jogállása.

Bár a felszámolóknak kedvezőbb lett volna, ha a jogalkotó a Kúria álláspontjának megfelelően módosítja a törvényt, a Novella nem fogadta el a Kúria ebben a körben kifejtett álláspontját és döntéseit. A törvény ezt úgy fejezi ki, - az ítéletáblai álláspontot osztva - hogy a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen a sérelmet szenvedett fél, a hitelezői választmány, valamint a hitelezői képviselő a tudomásszerzéstől számított 15 napon belül a felszámolást elrendelő bíróságnál *a felszámolóval szemben kifogással élhet*. Fontos itt megjegyezni, hogy a kifogás benyújtására rendelkezésre álló határidő 8 napról 15 napra emelkedett.

A felszámolóknak – a módosítás hatályba lépése után benyújtott kifogások esetében - arra kell figyelniük, hogy kifogás esetében saját nevükben tegyék meg a nyilatkozatokat, nyújtsanak be fellebbezést és ne az adós nevében. Figyelni kell a meghatalmazásokra is, azt sem az adós nevében eljáró felszámoló adja, hanem a felszámoló cég. Erre már az ítéletáblai vélemény is felhívta a figyelmet, kifejtve, hogy a kifogás folytán indult eljárásban eljáró jogi képviselő részére a felszámoló szervezet törvényes (szervezeti) képviselője adhat meghatalmazást (Pp. 66.§ (1) bekezdése, Ptk. 3:29.§), nem a felszámolóbiztos. A felszámolóbiztos a Ptk. 3:30.§ (3) bekezdése értelmében, a Cstv. 27/A.§ (3) bekezdése által érintett körben – „az ügyek meghatározott csoportjára nézve”, az adós felszámolásának lefolytatása során – jár el a felszámoló szervezet nevében.

A vitában központi kérdés volt a két álláspont között az, hogy ki viselje a kifogás benyújtásával kapcsolatban felmerülő költségeket. A Kúria álláspontjának a kialakításában az is közrejátszott, hogy méltánytalanak érezték a költségek felszámolóra hárítását, amikor az adós érdekében jár el. A jogalkotás végül az alábbi szabályozást adta:

(3a) A bíróság a kifogást elbíráló végzésében - a felszámoló kérelmére - engedélyezheti, hogy a felszámoló a bíróság végzése szerinti őt terhelő, *a kifogást előterjesztő fél részére megfizetett eljárási költséget* az adós vagyonából felvegye és azt *felszámolási költségként elszámolja*, ha - a kifogás benyújtására okot adó mulasztás vagy intézkedés körülményeire is tekintettel - megállapítható, hogy a felszámoló az ilyen tisztséget betöltő személytől általában elvárható gondossággal járt el.

A módosításból egyértelmű, hogy a felszámoló

- a bíróság végzésében szereplő,

- saját vagyonából már kifizetett összeget veheti fel az adós vagyonából felszámolási költségként. Itt lehet arra számítani, hogy ez adott esetben vagyontalan cégek esetében, sorban álló felszámolási költségek mellett nem jut a felszámoló ehhez az összeghez. Ez a kedvezmény a felszámoló saját költségeinek áthárítására nem vonatkozik. A bírói gyakorlat fogja kialakítani a jogintézmény érvényesülésének a lehetőségeit, arra azonban számíthatnak a felszámolók, hogy az elvárható gondosság mércéje magas lesz.

10 Az eljárás befejezése

Sok gondot okoz a gyakorlatban, hogy az eljárás megindításától számított két év elteltével a bíróságok akkor is sürgetik az eljárás befejezését, ha még különböző eljárások folyamatban vannak. A módosított szöveg ebben a tekintetben kedvező változást hozott, több eljárás folyamatban léte esetén nem kötelező az eljárás befejezése: Az új szabályozás szerint a felszámolás kezdő időpontjától számított két év elteltével a felszámolási zárómérleg elkészítése kötelező, *kivéve*, ha

- a) az adós ellen indított folyamatban lévő per vagy hatósági eljárás jogerős befejezése a hitelezői igény megállapításához szükséges, vagy
- b) még nem fejeződtek be
  - ba) a 33/A. § alapján felszámoló által indított megállapítási perek,
  - bb) a 40. § alapján kezdeményezett eljárások vagy az adós vagyona terhére kötött fedezetelvonó szerződésekre alapított eljárások, vagy
  - bc) a vitatott igény elbírálására vagy kifogás alapján indult eljárások.”

Nem mondja ki a törvény, hogy nem fejezhető be az eljárás a felsorolt esetekben, csak *nem kötelező* a záróanyagot elkészíteni, a felszámolók a bíróság sürgetésére a felsorolt okokra hivatkozhatnak.

11 A felszámolási költségekre vonatkozó előírások módosítása

A Novella három körben módosította a felszámolási költségekre vonatkozó előírást:

- a felszámolási költségek között a munkavállalók munkaviszonyának megszüntetésével összefüggésben a munkáltatót terhelő fizetési kötelezettségeket azonosan kell kezelni, függetlenül attól, hogy a jogviszony megszüntetése szabályszerűen vagy jogellenesen történt,
- a felszámoló számára a 49/D.§ alapján történt értékesítés, valamint az 50.§ (6) bekezdés (közbenső mérleg) alapján kifizetett díjelőleget is felszámolási költségként kell elszámolni,
- a felszámoló felszámolási költségként veheti fel és számolhatja el azokat a kiadásait, amelyek megfizetése alól a bíróság – a kifogás fentebb tárgyalt szabályai alapján az 51.§ (3a) bekezdése szerinti körülményekre tekintettel – mentesítette.

Ezzel a törvény megteremtette a díjelőleg és az 1) pontba foglalt költségek *esedékességkor*, az utolsó esetet leszámítva *előzetes bírói kontroll nélkül* történő kifizetését.

12 Az egyszerűsített felszámolás

Az egyszerűsített felszámolás szabályai csak kismértékben változtak. Az egyik a 63/B.§ (3) bekezdése, amely kimondja, hogy amennyiben a felszámoló által benyújtott jelentés és vagyonfelosztási kérelem alapján az adósnak a felszámolási eljárás alatt *nem volt sem bevétele, sem kiadása*, a felszámoló által készített jelentést és vagyonfelosztási javaslatot csak az állami és az önkormányzati adóhatóságnak kell megküldeni, továbbá nem kell közbenső mérleget készíteni. Nagyon ritkán fordul elő, hogy nincs kiadása a felszámolónak az egyszerűsített felszámolásnál, de a módosítást igazán nem ez motiválta. Eddig csak a 225/2000. (XII.19.) Korm. rendelet 7.§ tartalmazta azt, hogy a felszámolás kezdetétől évente kötelező közbenső felszámolási mérleget készíteni, kivéve a Cstv. 63/B.§ szerinti egyszerűsített felszámolás esetét.

Előfordult, hogy az adósnak jelentős bevételei voltak a termelés folytatása miatt, mégsem készített a felszámoló közbenső mérleget. A Kúria a BH.2016.18. szám alatt közzétett döntésében ezért kimondta, hogy ha az adósnak volt vagyona, vagy a felszámolás során a tevékenységet folytatja, s ebből következően bevételei és kiadásai vannak, a felszámolónak kötelezően közbenső mérleget kell készítenie akkor is, ha az eljárást végül egyszerűsített módon fejezi. A módosítás tehát törvényi szintre emelte a kivételt, ugyanakkor valóban nagyon szigorú feltétel bekövetkezése esetén mellőzhető a közbenső mérleg készítése.

A másik lényegesebb módosítás az, hogy ha a felszámolást kezdeményező hitelezőnek az eljárás kezdeményezésével kapcsolatban felmerült költségei a 27.§ új (1a) bekezdése döntést követően megtérültek, akkor okafogyottá válik ugyanezen költségek megtérítésére kötelezni a felszámolt gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselőjét.

Fontos az is, hogy most már a felszámoló is kérheti az adós gazdálkodó szerv vezetőjének a kötelezését az egyszerűsített felszámolási eljárásban megillető – 300 000 forint és a felszámolónak az 59. § (5) bekezdés alapján kifizetett összeg 150.000.- Ft különbözetének megtérítésére.

II.

A HITELBIZTOSÍTÉKOKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK VÁLTOZÁSA

1 Általános kérdések

„A zálogjogi szabályozás szorosan kapcsolódik a gazdasághoz, elsődlegesen a hiteléhez. Szoros összefüggés áll fenn a zálogjogi szabályozás, illetve általában a hitelbiztosítékok és a hitel árának, a kamatnak a mértéke között.” – emeli ki a 2017. évi XLIX. tv. (a továbbiakban Novella) indokolása.

A zálogjog és általában a biztosítékkal rendelkező követelések szerepe a csőd- és felszámolási eljárásokban nagyon fontos. Minden – a biztosítékokat érintő polgári jogi változás – törvényszerűen megjelenik a csődjogban is. A Ptk.-t módosító 2016. évi LXXVII. tv. által bevezetett módosítások a 2017. évi VI. Cstv. Novella által a csőd- és felszámolási eljárásokban is megjelentek, azonban a Cstv. módosítás nem csak átvezette a változó szabályokat, hanem azon jelentős mértékben túllépett, ezért is tekinthető ez a törvény Novellának.

Először áttekintjük a Ptk. által 2014-ben bevezetett változtatásokat, majd a 2016. évi módosítást, s azt követően ismertetjük a Novella rendelkezéseit.

2 A Ptk. módosítása

A 2013. évi Ptk. többek között:

- Kimondta az ún. *fiduciárius hitelbiztosítékok* tilalmát (Ptk. 6:99.§).
- Megszüntette az *önálló zálogjogot*, helyette bevezette a *különvált zálogjog* intézményét.
- Megszüntette a *vagyont terhelő zálogjogot*, helyette *körülírással meghatározott zálogjog* lépett.
- Az *óvadékot* a zálogjogi szabályok közé integrálta.
- *Hitelbiztosítéki nyilvántartás* szabályai megváltoztatta.

A zálogjogi szabályok módosítását a 2016. évi LXXVII. tv. indokolása egyfelől a kodifikáció hibájával, másfelől pedig a megváltozott körülményekkel magyarázza, a módosítás konkrét indokaként „a Ptk. hatálybalépését követően felmerült illetve megerősödött gazdasági igények[et]” és „a megváltozott külső (uniós) szabályozói környezetnek való megfelelés[t]” jelöli meg.

A Ptk. a zálogjogi szabályozás átalakításához szorosan kapcsolódva, annak mintegy sarokpontjaként mondta ki a *fiduciárius hitelbiztosítékok* tilalmát. Ennek változatlan formában történő fenntartása azonban zavart okozott a gazdasági életben. Erre, valamint az *önálló zálogjog* újraszabályozására is tekintettel, a Ptk. Módosító tv. enyhítette az ún. *fidúcia-tilalmat*. A *fidúcia-tilalmat* a fogyasztó által kötött szerződésekre korlátozta, ezért vállalkozások között érvényes a *biztosítéki céllal kötött ügylet*. (Vételi jog, engedményezés, stb.)

A Módosító tv. által bevezetett legjelentősebb változás az *önálló zálogjog* ismételt, de a korábitól több lényeges ponton eltérő tartalommal való bevezetése, és ezzel összhangban a *különvált zálogjog megszüntetése* (Ptk. 5:100.§, 5:126.§). Ezen felül a módosítás a zálogjog következő elemeit érintette: az *óvadék alapítása* (Ptk. 5:95.§); a zálogjogosulti *bizományos* (Ptk. 5:96.§); az *alzálogjog* (Ptk. 5:99.§, 5:140.§); az *elzálogosított követelés védelme* (Ptk. 5:110. §); a *kielégítési jog fogyasztóval szembeni gyakorlása* (Ptk. 5:126.§, 5:128.§ és 5:131.§); a *kézizálogjoggal biztosított követelés elévülésének hatása a zálogjog fennállására és érvényesíthetőségére*, valamint a zálogjog megszűnése eseteinek kiegészítése (Ptk. 5:142.§).

3 A 2017. évi Cstv. változások általános jellemzése

- A 2017. évi XLIX. tv. Cstv. módosítása (VI. Cstv. Novella) teljesen új szabályozást ad, amely nagyobb részben kedvezőbb, kisebb részben kedvezőtlenebb a záloghitelezők számára.
- Újra elismeri a jogalkotó a *biztosítéki célú egyéb ügyletet*, azt a zálogjoggal azonosan rendeli kezelni.
- Újra *egységes lesz a zálogjoggal biztosított követelés besorolása*, megszűnik a *körülírással meghatározott zálogjog* tekintetében az 50 %-os kielégítés. A kielégítetlen követelésrész egységesen a Cstv. 57.§ (1) bekezdés b) pontjába kerül besorolásra.

- Külön megtámadási jogot biztosít a törvény a Cstv. 40.§ (1) bekezdés d) pontjában a korábbi fiduciárius biztosítékok kapcsán.
- Egységes és magasabb lesz a zálogtárgy bevételeiből levonható költségek köre.

3.1 A módosítások áttekintése

3.1.1 A 4/B.§ beiktatása

A zálogjoggal kapcsolatos alapvető generális szabályt a Cstv 4/A.§ tartalmazza, amely kimondja, hogy csőd- és felszámolási eljárás megindítása esetén a zálogjogosult – ideértve azt az esetet is, ha a zálogjogot óvadékként alapították – a zálogjog érvényesítésével összefüggő jogait a zálogkötelezettel szemben nem gyakorolhatja, követeléseinek a zálogtárgyból (az óvadék tárgyából) való kielégítésére a csődeljárás, illetve a felszámolási eljárás keretében kerül sor.

A fidúcia tilalom enyhítésére tekintettel a törvény beiktatta a 4/B.§-t, amely kimondja, hogy a 4/A.§-ban foglaltakat kell alkalmazni a *biztosítéki célú vételi jogra*, illetve *jog vagy követelés biztosítéki célú átruházására* is, feltéve, hogy

- a) az erre vonatkozó jogszerzési nyilatkozatot a *hitelbiztosítéki nyilvántartásba bejegyezték*, vagy
- b) a jogosult a vételi jogát az *ingatlan-nyilvántartásba bejegyeztette*, és igazolni tudja, hogy a vételi jogot pénzbeli követelése teljesítésének biztosítékaul *szerződésben kötötte ki*.(Utóbbi kettős feltételt tartalmaz.)

Ebből a rendelkezésből látható, hogy ezekre az ismét engedélyezett biztosítékokra nézve a zálogjoggal azonos besorolás és szabály csak feltételekkel érvényesül. Ennek a követelések bejelentésénél is szerepe van, ezért figyelni kell a szabályozás részleteire.

Kérdésként merült fel, hogy értelmezhető-e a fenti rendelkezés úgy, hogy a feltételek hiánya esetén a jogosult élhet a zálogjogból eredő jogaival. Szerintem erre nincs lehetőség, ha nincs meg ez a feltétel, nem minősül biztosítottnak a követelés.

3.1.2 Hitelbiztosítékok a csődeljárásban

A csődeljárásban a 2013. évi Ptk. hatálybalépéséig biztosított követeléseknek minősültek azok a követelések – azok kiegyenlítéséig –, amelyekre zálogjogot, óvadékot vagy biztosítéki célú vételi jogot, engedményezést kötöttek ki, továbbá amelyre vonatkozóan a végrehajtási jog van bejegyezve. A Ptk. a 6:99.§-ban kimondta, hogy semmis az a kikötés, amely pénzkövetelés biztosítása céljából tulajdonjog, más jog vagy követelés átruházására, vételi jog alapítására irányul, (fidúcia tilalom) ezért kikerült ez a lehetőség a csődjogi szabályozásból is. A Ptk. 2016. évi módosítása után csak az a kikötés semmis, amelyben fogyasztó *követelés biztosítása céljából* tulajdonjog, más jog vagy követelés átruházására vagy vételi jog alapítására vállal kötelezettséget.

Az új szabályozásértelmében biztosított az a követelés – a biztosítékul szolgáló vagyontárgy értéke erejéig –, amely kifizetésének biztosítására

- aa) az adós, mint zálogkötelezett vagyontárgyán a csődeljárás kezdeményezését megelőzően *zálogjogot, alzálogjogot* alapítottak
- ab) az adós vagyontárgyán a csődeljárás kezdeményezését megelőzően *óvadékot* alapítottak,

- ac) az adós vagyontárgyán
- a csődeljárás kezdeményezését megelőzően
- biztosítéki célból vételi jogot alapítottak, vagy
- az adóst megillető jognak vagy követelésnek biztosítéki célból történő átruházását kötötték ki, és az erre vonatkozó jogszerzési nyilatkozatot bejegyezték a hitelbiztosítéki nyilvántartásba.

A vagyonfelügyelőnek a hitelezői igénybejelentés felülvizsgálata és besorolása tekintetében a 2014. évi módosítás előtti szabályozásnak *hasonlóan* kell eljárnia. A Ptk. hatályos fidúcia tilalmat tartalmazó 6:99.§-a az *adós (Cstv. 3.§ (1) bekezdés b) pont) fogalma miatt* sem a csőd-, sem a felszámolási eljárásban nem kerül alkalmazásra.

A hitelezőnek a jelenlegi gyakorlatnak megfelelően kell igazolni azt, hogy a követelése biztosított követelésnek tekintendő. (Követelés igazolása, bejegyzések igazolása, regisztrációs díj befizetése.)

Ha bizonytalan a vagyonfelügyelő, akkor is be kell sorolnia, nem terjesztheti fel a bíróságra vitatott igényként, a csődeljárásban ez nem lehetséges. Kifogással lehet támadni a besorolást.

A csődeljárásban a Novella egyéb – a biztosított követelést érintő – módosítást nem tartalmaz.

4 Hitelbiztosítékok szabályainak változása a felszámolási eljárásban

4.1 Általános kérdések

A biztosított követeléssel rendelkező jogosultak kielégítésére a fizetéseképtelenségi jogok két rendszert alakítottak ki. Az egyik rendszer szerint a lekötött vagyontárgy nem került be a csődtömegbe, csak a jogosult kielégítése után fennmaradt hányad. A másik módszer szerint ugyan a csődtömeg része lesz a lekötött vagyontárgy, de a zálog- és egyéb jogosult bizonyos előnyökkel rendelkezik a vagyontárgy bevételeinek a felosztásánál. A római jogi végrehajtási (csőd) eljárásban a kézi- és jelzálogjoggal rendelkező hitelezőknek nem kellett követelésüket bejelenteni, csak a jogosult kielégítése után megmaradó vagyonhányad állt a hitelezők rendelkezésére. Az első klasszikus csődtörvényünk, az 1881. évi XVII. tc. ugyanezt a szabályt követte.

Az újkori magyar csődjogi szabályozásban a zálogjoggal terhelt vagyontárgy bekerült a csődtömegbe:

- 1986. évi 11. tvr. (Ftvr.) 30.§ (1) bekezdés d) pontban szerepelt a kielégítési sorrendben. (felsz. Költségek, munkabér, stb., magánszemélyek követelése után)
- Az 1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) a biztosítottkövetelést az 57.§ (1) bekezdés b) pontjába sorolta be, kimondva, hogy ebbe a kategóriába tartoznak az zálogjoggal, óvadékkal biztosított követelések a zálogtárgy (óvadék) értékének erejéig, feltéve, hogy a biztosítékot a felszámolási eljárás megindítása előtt legalább hat hónappal kikötötték. *Hosszú ideig egységes volt a szabályozás minden zálogfajta tekintetében.*

A szabályozás következménye az lett, hogy a vagyont gyakorlatilag felszámolási költségekre fordította a felszámoló, a zálogjogos hitelezők kismértékű kielégítéshez jutottak. Ekkor terjedtek el a gyakorlatban az egyéb biztosítékok, amelyeket a Ptk. fidúcia tilalomba ütközőnek (azaz a zálogjog kikerülésére irányulónak) minősített, de a Ptk. hatályba lépése előtti bírói gyakorlat érvényesnek tekintette, sőt, mint láttuk a csődeljárás szabályai közé a jogalkotás is beiktatta őket.

A jogalkotás ezt érzékelve – a pénzügytervezetek nyomására - egyre kedvezőbb helyzetbe hozta a zálogjogosultakat. 2000-ben külön szabályozást alkottak, s a zálogjoggal biztosított vagyon értékesítéséhez kapcsolták hitelező kifizetését, először a bevétel minimum 50 %-át, majd a 2007. évi módosítást követően a törvényben meghatározott költségekkel csökkentett *teljes összegét* a zálogjogos hitelezőnek juttatva.

2007. január 1-től a jogalkotó *kettéválasztotta* a vagyont terhelő zálogjoggal biztosított követelést az egyéb zálogjoggal biztosított követeléstől. (49/D.§ (2) bekezdésbe került a vagyont terhelő zálogjog, 50 %-os kielégítéssel, annak kielégítetlen része – s csak ennek a zálogfajtának – az 57.§ (1) bekezdés b)-be.) Az óvadék kezdetben a zálogjoggal azonos kielégítést biztosított, 2004-től (csatlakozás az Unióhoz) 100 %-os kielégítést kapott.

A zálogjogosultak szempontjából ez a szabályozás volt a legkedvezőbb, ezt követően a jogalkotás megkezdte a bevételből levonható költségek körének növelését.

- *2007-ben levonható:* a zálogtárgy értékesítése során befolyt vételárból kizárólag a zálogtárgy megőrzésének - ideértve állaga megóvásának -, értékesítésének költségeit, valamint a külön jogszabályban meghatározott felszámolói díjat lehetett levonni. (Ez 4 % volt.)
- *2009. 09.01.-től levonható:* a zálogtárgy értékesítése során befolyt vételárból kizárólag a zálogtárgy megőrzésének, állagmegóvásának, értékesítésének költségeit (követelésen alapuló zálogjog esetén a követelés behajtásából származó bevételből a behajtás költségeit), valamint a nettó vételár (a követelés behajtásából származó bevétel) 5%-ának megfelelő mértékű felszámolói díj.
- *2015. 12.15.-től levonható:* a felszámoló a zálogtárgy értékesítése során befolyt vételárból kizárólag a zálogtárgy
- *élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető állapotának elhárításával közvetlenül összefüggő, hatósági határozattal elrendelt munkálatok igazolt költségeit,*
- a zálogtárgy megőrzésének, állagmegóvásának, értékesítésének költségeit (követelésen alapuló zálogjog esetén a követelés behajtásából származó bevételből a behajtás költségeit),
- *a nettó vételár (a követelés behajtásából származó bevétel) legfeljebb 1%-ának megfelelő mértékű összeget az irattározási költségként,* valamint
- a nettó vételár (a követelés behajtásából származó bevétel) 5%-ának megfelelő mértékű felszámolói díjat vonhatja le.

A bírói gyakorlat is növelte a zálogtárgy árbevételből levonható költségek körét.

- *Az 1/2015. Polgári jogegységi határozatban* a Kúria kimondta, hogy a Cstv. 49/D.§ (1) bekezdésében szabályozott, a zálogtárgy megőrzésének, állagmegóvásának, értékesítésének költségei körébe tartozik, és így a zálogtárgy értékesítése során befolyt vételárból levonható, a zálogtárggyal kapcsolatban a felszámolás kezdő időpontját követően keletkezett *adókötelezettség, illetve egyéb közteher.*
- *Gfv.VII.30.273/2013/5. szám Kúria* „A felszámolónak lehetősége van arra, hogy az adós tulajdonát képező ingatlanon végzett, a karbantartás, állagmegóvás körét meghaladó munkálatokkal kapcsolatos ráfordításokat - amennyiben a zálogjoggal terhelt vagyontárgy értékesítése ezek hiányában nem lehetséges - a Cstv. 49/D.§ (1) bekezdése szerinti

költségként elszámolja, ha azok az ingatlan forgalmi értékét növelték, s ekként az értékesítési árban megjelentek,...

4.2 A biztosítékokra vonatkozó részletszabályok változása

4.2.1 A közzététel szabályainak a változása

A Cstv. 28.§ (2) bekezdése tartalmazza a felszámolás elrendelése esetén közzétételre kerülő közlemény tartalmát. Ennek f) fontja az alábbiak szerint módosult:

(A közzétételnek tartalmaznia kell:)

f) a hitelezőknek [ideértve a zálogjogosultat, az alzálogjog jogosultját, továbbá a zálogjogosulti bizományost is - ez utóbbit abban az esetben is, ha a biztosított követelés nem, vagy nemcsak őt illeti meg - valamint a biztosítéki célú vételi jog alapításával, illetve jog vagy követelés biztosítéki célú átruházásával érintett, a hitelbiztosítéki nyilvántartásba vagy ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosultakat, továbbá a 3. § (1) bekezdés g) pontja szerinti függő követelés jogosultjait is] szóló felhívást, hogy ismert követeléseiket - kivéve a felszámolási eljárást közvetlenül megelőző csődeljárásban [27. § (2) bekezdés e) pont] már bejelentett és nyilvántartásba vett követeléseket - a felszámolást elrendelő végzés közzétételétől számított 40 napon belül a felszámolóknak jelentsék be.

A közleményből is látható, hogy kibővült a zálogjoggal, illetve az a zálogjoggal azonos jogokat biztosító biztosítékok köre.

Az új fogalmak igényelnek magyarázatot:

- *Zálogjogosulti bizományos:*
- *Ptk. 9.§ (1) A követelés jogosultja, illetve több ilyen jogosult együttesen a zálogszerződésben vagy egyébként írásban zálogjogosulti bizományost jelölhet ki. A kijelölést írásba kell foglalni. A zálogjogosulti bizományos a saját nevében - az őt kijelölő jogosultak, mint zálogjogosultak javára, ideértve saját magát is, ha a követelésnek is jogosultja - zálogszerződést köthet.”*
- *Ptk. 9.§ (6) A zálogjogosult a zálogjogból fakadó jogokat a zálogjogosulti bizományos bejegyzésének tartama alattnem gyakorolhatja, azonban a zálogjogosulti bizományos magatartásáért – ha a zálogkötelezett hozzájárulásával a zálogjogosultak és a zálogjogosulti bizományos eltérően nem rendelkeznek – úgy felel, mintha maga járt volna el.*

A módosítás – a gyakorlatban felmerült igényeknek megfelelően – lehetővé teszi, hogy a zálogjogosulti bizományos személye már a zálogszerződés megkötését megelőzően kijelölhető legyen, és ezáltal arra is lehetőség nyíljon, hogy a zálogjogosulti bizományos a saját nevében, de a zálogjogosultak javára már magát a zálogszerződést is megköthesse.

A csőd- és felszámolási eljárásban a bizományos fog bejelentkezni hitelezőként, a többi zálogjogosult nem terjeszthet elő hitelezői igényt.

- *Az alzálogjog:*
- *Ptk. 5:99.§ (4) A zálogjoggal biztosított követelés **alzálogjog** alapítása útján terhelhető meg zálogjoggal. Az alzálogjog tárgya **a zálogjog és az általa biztosított követelés**, az alzálogjogra – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – a zálogjogra vonatkozó szabályok irányadók.*

Az alzálogjog jogosultja a zálogjogosultnak a zálogjogból, illetve kezességből fakadó jogait gyakorolhatja, de a Ptk. egyértelművé teszi, hogy e jogokat értelemszerűen csak annyiban gyakorolhatja, amilyen időpontban és mértékben erre a zálogjogosult is jogosulttá vált. Így az alzálogjog jogosultja csak a zálogjogosultat megillető összeg erejéig kereshet közvetlen kielégítést a zálogjoggal terhelt zálogtárgyból, és csak abban az esetben, ha a zálogjogosultnak az eredeti zálogkötelezettel szembeni kielégítési joga már megnyílt.

Az alzálogjogosult a követeléssel is rendelkezik, neki kell bejelentkeznie a csőd- és felszámolási eljárásba, ha a teljes követelés és zálogjog elzálogosításra került.

Az önálló zálogjog

A Ptk. hatálybalépése óta eltelt idő alatt bebizonyosodott, hogy a Ptk.-ban új intézményként megjelent különvált zálogjognem igazán képes betölteni azt a szerepet, amelyet korábban az önálló zálogjog intézménye játszott. A Ptk.-ban a törvény által újból bevezetésre kerülő önálló zálogjognak a korábban hatályos Ptk.-ban szereplőhöz képest új eleme az, hogy ilyen zálogjog

- *kizárólag ingatlanon és*
- *kizárólag pénzügyi intézmény javára alapítható.*

Az intézmény alkalmazási köre eleve szűkebb, annak hatálya csupán a felügyelt pénzügyi intézmények javára alapítható ilyen zálogjogra terjed ki. Jelentős változás az is, hogy önálló zálogjog a jövőben nem személyes követelés nélkül, hanem *a zálogtárgyból kielégíthető követeléستől függetlenül alapítható*. Önálló zálogjog alapításának tehát nem feltétele az, hogy a zálogjog alapításakor azt valamely követelés biztosítására hozzák létre.

4.2.2 A Cstv. 38.§ módosítása

A zálogjogot érintő módosítás központi eleme a következő rendelkezés:

A Cstv. 38.§-(5a) Ha

a) az adós valamely kötelezettsége teljesítésének biztosítékaul nem lajstromozott jog, valamint követelés biztosítéki célú átruházását kötötték ki, vagy nem lajstromozott ingóra, jogra, valamint követelésre vételi jogot alapítottak oly módon, hogy a jogszerzési nyilatkozatot a felszámolási eljárás kezdeményezését megelőzően a hitelbiztosítéki nyilvántartásba is bejegyezték, vagy

b) az ingatlan-nyilvántartásba a felszámolási eljárás kezdeményezését megelőzően bejegyzett vételi jog jogosultja igazolni tudja, hogy a vételi jogot pénzbeli követelése teljesítésének biztosítékaul kötötte ki,

a jogszerzésre jogosult, illetve a vételi jog jogosultja ezt a hitelbiztosítékot a felszámolási eljárásban a zálogjogosultakra irányadó szabályok szerint érvényesítheti. Ha ugyanazon vagyontárgyra zálogjogot is alapítottak és az a) vagy b) pont szerinti biztosítéki célú átruházást vagy vételi jogot is kikötöttek, a kielégítési sorrendre a zálogjog alapításának, illetve a biztosítéki célú jogszerzés bejegyzésének időpontja irányadó.

A Cstv. 38.§ módosításából következik, hogy ingatlanon alapított vételi jog esetén nem elegendő az ingatlan-nyilvántartási szemle becsatolása, hanem azt a szerződést is csatolni kell, amelyből

kiderül, hogy a vételi jog jogosultja milyen pénzbeli követelés biztosítására vált jogosulttá a vételi jog bejegyzésére.

Minden iratot határidőben be kell csatolni, mert a Kúria gyakorlata értelmében ennek hiányában nem lehet határidőben érkezett, biztosított követelésnek tekinteni a hitelező igényét. (Gfv.VII.30.337/2013/4. szám) Ebben a döntésben a Kúria kimondta: „A Cstv. szigorú határidőket szab a hitelezői igény érvényesítéséhez. Ahhoz, hogy az adóssal szemben követeléssel rendelkező személy a felszámolási eljárásban hitelezővé váljon, a Cstv. rendelkezéseinek megfelelően be kell jelentenie a hitelezői igényét - valamennyi azt igazoló okirat becsatolásával együtt -, és be kell fizetnie a nyilvántartásba vételi díjat is. Ha a hitelező az általános kielégítési sorrendnél kedvezőbb helyzetbe kíván kerülni, a privilegizált helyzetet biztosító iratokat is határidőn belül át kell adnia a felszámoló részére, figyelemmel a besorolás és kielégítés tekintetében a felszámolót terhelő határidőkre és a többi hitelező érdekeire is. [Cstv. 46.§ (6) bekezdés, 49.§ (2) bekezdés, 49/D.§]”

A Cstv.38.§ (5b) bekezdés értelmében a *biztosítéki célú vételi jog jogosultja* a felszámolás kezdő időpontját követő 60 napon belül nyilatkozhat arról is, hogy a vagyontárgyat meg kívánja vásárolni. Ebben az esetben az elővásárlási jog gyakorlására vonatkozó szabályokat is alkalmazni kell a vagyontárgy felszámolási eljárás alatt történő értékesítése során. Nem derül ki a törvényből, hogy ebben az esetben meg kell hirdetni a vagyontárgyat értékesítésre, mert az elővásárlási jogot csak így lehet gyakorolni vagy sem? Úgy tűnik, hogy ez elkerülhetetlen.

Változatlanul él a 38.§ (4) bekezdés előírása, miszerint, ha a visszavásárlási vagy a vételi jog jogosultja a felszámolás kezdő időpontja után a vagyontárgyat egyoldalú nyilatkozattal megvásárolja, az adóssal szemben beszámítással nem élhet. A biztosítéki célú vételi jog jogosultját sem illeti meg a beszámítási jog.

4.2.3 A Cstv. 49/D.§ módosítása

A Cstv. 49/D.§ (1) és (2) bekezdés módosítása több kérdést vet fel és több újdonsággal is szolgál.

Az új rendelkezések a következők:

- 49/D.§ (1) Amennyiben a zálogjogosult a 46.§ (7) bekezdésében meghatározott befizetési kötelezettségét teljesítette - és követelése nem a 3.§ (1) bekezdés g) pontja szerinti függő követelés –, a felszámoló a következőképpen jár el: ha a zálogjog a felszámolás kezdő időpontja előtt jött létre, a felszámoló a zálogtárgy értékesítése során befolyt vételárból – követelésen alapított zálogjog esetén pedig a követelés beszedéséből, behajtásából (a továbbiakban együtt: behajtás) származó bevételből – az *alábbi sorrendben*
  - a) a zálogtárgy élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető állapotának elhárításával közvetlenül összefüggő, hatósági határozattal elrendelt munkálatok igazolt költségeit,
  - b) a zálogtárgy 40. § szerinti perekkel történő visszakövetelésének, a zálogtárgy megőrzésének, állagmegóvásának, értékesítésének költségeit,
  - c) a zálogtárggyal összefüggésben a felszámolás kezdő időpontját követően esedékessé váló és befizetendő adókat, igazgatási szolgáltatási díjakat,
  - d) követelésen alapuló zálogjog esetén a követelés behajtásának költségeit,
  - e) a nettó vételár (a követelés behajtásából származó bevétel) legfeljebb 1%-ának megfelelő mértékű összeget az 57. § (2) bekezdés f) pontjában meghatározott költségként, valamint

f) a nettó vételár – illetve a követelés behajtásából származó bevétel – 7, 5%-ának megfelelő összeget

vonhatja le, az a)-f) pont szerinti levonásokat követően fennmaradó összeget pedig 15 napon belül az értékesített zálogtárgyat terhelő, zálogjoggal biztosított követelés (tőke, szerződéses kamat, költségek) kielégítésére köteles fordítani az említett sorrendben, több jogosult esetén a Ptk. 5:118-5:122. §-ában meghatározott kielégítési sorrend figyelembevételével.

(2) A felszámoló az (1) bekezdés f) pontja szerinti összegből 3%-nak megfelelő összegű felszámolói díjelőleget és ezt a díjelőleget terhelő általános forgalmi adó megfizetéséhez szükséges összeget *veheti fel*, 2%-ot pedig haladéktalanul a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatala részére utal át. A Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatala az átutalt összeget elkülönítetten kezeli, és az 59. § (5) bekezdése szerinti kifizetésekre használja fel. Az (1) bekezdés és az e bekezdés szerinti levonásokat és kifizetéseket követően fennmaradó összeget a felszámoló az 57.§ (1) bekezdésében felsorolt tartozások teljesítésének fedezetéül köteles elkülöníteni.

Ide illesztendő az 57. § (1) bekezdés b) pont új rendelkezése:

b) a felszámolás kezdő időpontja előtt zálogjoggal biztosított követeléseknek a 49/D.§ (1)-(2a) bekezdés alkalmazásával ki nem elégített része a zálogtárgy általános forgalmi adó nélkül számított értékesítési árbevétele összegéig, oly módon, hogy a 49/D.§ (1) bekezdés f) pontja szerint a zálogjogosultnak teljesítendő kifizetéskor levont, és a 49/D. § (2) bekezdése szerint az e § (1) bekezdésében meghatározott tartozásokra elkülönített összeget is a zálogjoggal biztosított követelések kifizetésére kell fordítani; ha pedig a zálogtárgyat több zálogjog terheli, akkor a kielégítés sorrendjére a Ptk. 5:118-5:122.§-a az irányadó.

Az új rendelkezésekből levonható legfontosabb következtések az alábbiak:

- a) Az új szabályozás következményei közül a legfontosabb az, hogy a *törvény egységesen kezeli a körülírással meghatározott és egyéb zálogjoggal biztosított követelést. Nincs olyan zálogjog, amely esetében a vételár 50 %-át kell kiutalni a zálogjogosultnak.* Ennek a rendkívül fontos változtatásnak az indokairól a Novella indokolása egyetlen szót sem szól, holott gyökeresen megváltoztatja a zálogjogosultak helyzetét pozitív irányban, míg a nem biztosított hitelezők, de a felszámolási költségek jogosultjainak a helyzete is hátrányosan változott. A módosítás előkészítése során sem merült fel ez a jogalkotói cél, így megvitatására, a hatások elemzésére sem volt mód, szinte „suba alatt” történt a módosítás.
- b) Egységes a levonható költségek köre, a törvényi felsorolás *sorrendet* jelent. Új tétel a c) pont (a zálogtárggyal összefüggésben a felszámolás kezdő időpontját követően esedékessé váló és befizetendő *adók, igazgatási szolgáltatási díja*, amely az 1/2015. PJE beépítése a törvénybe.
- c) Az f) pont szerint levonható a követelés behajtásából származó bevétel – 7,5%-ának megfelelő összeg. Ebből kell fedezni a felszámoló díjelőlegét (3%), annak ÁFA tartalmát és a Fővárosi Törvényszéknek kell átutalni 2%-ot. A fennmaradó rész sorsát illetően van némi bizonytalanság, azt külön vizsgáljuk. Ez a 7,5% már egyértelműen fedezi az érintett költségeket, a kielégítetlen felszámolási költségek jogosultjainak viszont hátrányos, hogy kiesik a fedezet köréből a körülírással meghatározott zálogjog korábbi szabályai alapján rendelkezésre álló 50%.

Csőke Andrea véleménye szerint „ha az adósnak van más vagyona, és a felszámolási költségek már teljesen kiegyenlítésre kerültek, akkor a b) pont alapján a zálogjogos hitelező a teljes árbevétel erejéig kielégítést kaphat (a hitelezői igénye keretei között). Ez valójában

azt jelenti, hogy a Cstv. 49/D.§ (1) bekezdés a)-e) és f) pontjai alapján történő levonásokat – így az iratokkal kapcsolatos költségeket is – az adós vagyonából kell fizetni. „

Én ezzel az állásponttal nem értek egyet. A 49/D.§ mind a kielégítés, mind a zálogtárgyból levonható költségek tekintetében egy külön világ. Megdöbbentő eredményre vezetne, ha a zálogtárgy bontási költségét a nem biztosított hitelezőknek kellene a követelésük terhére viselni, az értékesítéshez kapcsolódó költségekkel ugyanez a helyzet. Nem lehet mást mondani a zálogtárgyhoz kapcsolódó adókövetelés tekintetében sem, ugyanígy a zálogtárgy értékesítéséhez kapcsolódó felszámolói díjat sem a nem biztosított követeléssel rendelkezőknek kell viselni. Talán egyedül az irattározási költségek címén levont 1% és a 7,5% levonásból tartalékba helyezett 1,69% maradványösszeg tekintetében más a helyzet, de miután a jogalkotó ezeket a költségeket a zálogtárgy értékesítéséhez kapcsolta, ezért álláspontom szerint a zálogjogosultnak meg kell elégednie a levonások után maradt bevétellel.

- d) A biztosított követelés ki nem elégített része egységesen az 57.§ (1) bekezdés b) pontjába kerül besorolásra, miután megszűnt a körülírással meghatározott zálogjog külön kezelése. Várhatóan különböző megoldásokkal fogunk találkozni abban a kérdésben, hogy azoknak a zálogjogosultaknak, akinek a részére nem lehetett kifizetést teljesíteni, hová kell a követelését átsorolni. Az 57.§ (1) bekezdés b) pontja értelmében a b) pontba a zálogtárgy általános forgalmi adó nélkül számított értékesítési *árbevétele összegéig* lehet a követeléseket besorolni, akinél a követelés ki nem elégített része, vagy a követelése ebbe a határba belefér, az b) pontba kerül, a követelés többi része vagy a többi követelés az eddigi gyakorlatnak megfelelően más kategóriába, leginkább az f) pontba kerülhet besorolásra.
- e) Vitatott volt a gyakorlatban, hogy a felszámolás kezdő időpontját követően esedékes elzálogosított bérleti díjakra, jövőbeni követelésekre kiterjed a zálogjog vagy sem, ezt tisztázta a módosítás.

A BH.2015.308. számú döntésben kifejtett álláspont értelmében a felszámolás kezdő időpontját követően teljesített szolgáltatásból eredő *bérleti díjak* már nem minősülnek biztosítéknak a vagyont terhelő zálogjoggal biztosított követelés kielégítéséhez, azokat a vagyont terhelő zálogjog jogosultja Cstv. 49/D.§ (2) bekezdése szerinti kifizetésénél nem lehet figyelembe venni. „Önmagában a *jövőbeni követeléseket elzálogosító megállapodás (zálogszerződés) tehát még nem hozza létre a zálogjogot*, mert hiányzik a zálogtárgy, amelyen a zálogjog létrejöhetne. Valójában egy függő jogi helyzetet teremt a jövőbeni követeléseket elzálogosító megállapodás létrejötte, amely csak akkor eredményezi a zálogjog létrejöttét, ha a követelés, azaz a zálogtárgy ténylegesen létrejön.” (Gfv.VII.30.086/2016/8.)

A módosítás értelmében *létrejötnnek kell tekinteni* a felszámolás kezdő időpontját megelőzően kötött zálogszerződéssel olyan követelésen alapított zálogjogot is, *amely követelés a felszámolás kezdő időpontja előtt létrejött jogviszonyból a felszámolás kezdő időpontját követően keletkezett.*”[49/D.§ (2a) bekezdés] Ebben az esetben is a zálogjogosultaknak kedvező irányban változott a törvény.

- f) A törvény szövegéből az következik, hogy a felszámoló bírói engedély nélkül veheti fel a díjelőleget, amely *felszámolási költségnek minősül (Cstv. 57. § (2) bekezdés k) pontja alapján*, amely kimondja, hogy a felszámoló számára e törvény alapján kifizethető díjelőleg felszámolási költség. Az ezzel ellentétes rendelkezést tartalmazó 39/2009. IRM. r. módosítása várható, az IRM rendelet azonban nem lehet ellentétes a törvény

rendelkezéseivel, így ha nem módosítják, a Cstv. alapján akkor is jogosult a felszámoló az esedékességkor a díjelőleget leszámolni.

g) Kérdésként merült fel, hogy a 49/D.§ (1) bekezdés 15 napos kifizetési határidőt tartalmazó rendelkezése (az eddigi *haladéktalan* kifizetés helyett) miatt meg lehet-e várni a 30 napos perindítási határidő végét vagy kötelező 15 napon belül átutalni az árbevételt? Célszerű egyeztetni a zálogjogos hitelezővel a kifogások elkerülése érdekében, de a törvény – ismételtlen zálogjogosultaknak kedvező szabályai miatt – elvileg erre nincs lehetősége a felszámolónak.

h) Cstv. 57.§ (1) bekezdés b) pontjába kerül besorolásra a felszámolás kezdő időpontja előtt zálogjoggal biztosított követeléseknek a 49/D.§ (1)-(2a) bekezdés alkalmazásával ki nem elégített része a zálogtárgy általános forgalmi adó nélkül számított értékesítési árbevétele összegéig, oly módon, hogy a 49/D.§ (1) bekezdés f) pontja szerint a zálogjogosultnak teljesítendő kifizetésekor levont, és a 49/D.§ (2) bekezdése szerint az e § (1) bekezdésében meghatározott tartozásokra *elkülönített összeget is a zálogjoggal biztosított követelések kifizetésére kell fordítani*; ha pedig a zálogtárgyat több zálogjog terheli, akkor a kielégítés sorrendjére a Ptk. 5:118–5:122.§-a az irányadó.

49/D.§ (2) bekezdés szerint viszont az (1) bekezdés és az e bekezdés szerinti levonásokat és kifizetéseket követően fennmaradó összeget a felszámoló az *57.§ (1) bekezdésében felsorolt tartozások teljesítésének fedezetéül köteles elkülöníteni, ami azt jelenti, hogy felszámolási költségre lehet felhasználni.*

Kérdés: az elkülönített összeget a felszámolási költségekre el lehet költeni, vagy sem? A rendelkezésből úgy tűnik, hogy csak akkor lehet felszámolási költségre felhasználni ezt az elkülönítetten kezelt pénzeszközt, (ami a nettó árbevétel 1,69%-a) ha a zálogjogosultak teljes kielégítést kaptak. Egyébként a zálogjogosultak igénye megelőzi az egyéb felszámolási költségre jogosultak igényét. Ennek az álláspontnak az az indoka, hogy a 49/D.§ változatlanul egy teljesen külön felszámolási költség levonási lehetőséget szabályoz, ami független az 57.§ (2) bekezdés előírásaitól.

Más álláspont szerint viszont a b) pont csak akkor alkalmazható, ha az 57.§ (2) bekezdésben szabályozott valamennyi felszámolási költség kielégítésre került.

i) A 49/D.§(8) bekezdés értelmében a zálogtárgy eredményessé nyilvánított pályázati vagy árverés útján történő értékesítésekor a zálogtárgy megvásárlására olyan *elsőhelyi zálogjogosult* jogosult, akinek a követelése nem minősül a 3.§ (1) bekezdés g) pontja szerinti függő követelésnek, a vételár megfizetése úgy történik, hogy a vevő – a felszámoló által szolgáltatott adatok alapján – a szerződéskötéskor köteles megfizetni

a) az (1) bekezdés a)-e) pontja szerinti ráfordításokat,

b) a felszámoló díjelőlegeként a vételár 3%-ának megfelelő összeget és az azt terhelő általános forgalmi adó megfizetéséhez szükséges összeget,

c) az 59. § (5) bekezdése szerinti kifizetések céljára a vételár 2%-át, valamint

d) a vételár és a felszámolási eljárásban értékesített vagyontárgyat terhelő zálogjoggal biztosított, elismert követelése közötti pozitív különbözetet.

A 49/D.§ (8) bekezdése csak az *elsőhelyi zálogjogosultat* említi, ebből az következik, hogy a további ranghelyi zálogjogosultakat nem illeti meg a beszámítási kedvezmény, bár a jogszabály mélyebb elemzésével más következtetés is levonható.

átmenet rendezése körében egy általánosan, tehát minden jogszabályra egyaránt vonatkozó - de eltérést engedő - alkalmazási szabályt határoz meg. A Jat. 15. § (1) bekezdése alapján - ha jogszabály másként nem rendezi az átmenet kérdését - a jogszabályi rendelkezést a hatálybalépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. A Jat. 15. § (2) bekezdése pedig a továbbhatás kérdését rendezi, melynek értelmében a jogszabályi rendelkezést - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a hatálya alatt keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint megkezdett eljárási cselekményekre a jogszabályi rendelkezés hatályvesztését követően is alkalmazni kell. Hangsúlyozandó, hogy ennek megfelelően átmeneti rendelkezés megalkotására csak abban az esetben van szükség, ha a jogalkotó kifejezetten el kíván térni a Jat. 15. §-ától, vagy ha értelmezni kívánja azt.

A törvény a Ptk. alkalmazhatóságára nézve ad iránymutatást, tehát azt rendezi, hogy a Ptk. rendelkezéseit mikortól, mely anyagi jogi jogviszonyra, illetve mely anyagi jogi jogviszonyt keletkeztető, módosító vagy megszüntető tényre vagy jognyilatkozatra vonatkozóan kell alkalmazni.

Ezek az elvek a Cstv. módosítás kapcsán is alkalmazandók.

A zálogjoggal kapcsolatos új szabályokat a 2017. július 1. után indult csőd- és felszámolási eljárásokban kell alkalmazni, így lesz idő a felkészülésre.